

Paragraf 76

Ärendenummer KS2022/268

Svar på ledamotsinitiativ - Översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. Avslå yrkandet om att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera).
2. Yrkandet om att denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas anses besvarat.
3. Avslå yrkandet om att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående.
4. Avslå yrkandet om att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i KS, men i KF utifrån behov.
5. Yrkandet om att klarlägga vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken anses besvarat.

Sammanfattning

Vid Kommunstyrelsens sammanträde den 22 mars 2022 inkom Sverigedemokraterna med ett initiativärende om en översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig. I initiativet framställs fem yrkanden:

1. Att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera)

2. Med hänsyn till läget i omvärlden denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas.
3. Att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående (skyddsobjektsbeslut och samverkan med bland annat Hemvärnet om bevakning).
4. Att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i kommunstyrelsen men i kommunfullmäktige utifrån behov (här behöver sekretessbehovet analyseras först).
5. Att klarlägga vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

1. Säkerhetsläget i Sveriges närområde har försämrats successivt under senare år. För att möta det förändrade läget har arbetet för att återbygga totalförsvarsförmågan, inklusive det civila försvaret, intensifierats. Arbetet utgår från Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och tillhörande föreskrifter. Utöver detta utgör Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och de tillkommande lagarna vid skärpt och högsta beredskap viktig styrning i kommunens arbete.

Kommunstyrelsen har det sammanhållande uppdraget för kommunens krisberedskaps- och totalförsvarsarbete men utifrån den så kallade ansvarsprincipen har varje verksamhetsutövare ansvar för att förbereda sina verksamheter. Det innebär i praktiken att det är oerhört viktigt att verksamheterna är delaktiga i framtagandet av planerna.

Varje mandatperiod antar kommunfullmäktige en krisberedskapsplan (gällande är KS2018/492) som utgår från en risk- och sårbarhetsanalys och inriktar kommunens arbete för den kommande mandatperioden. Det är med utgångspunkt i den planen, tillsammans med de överenskommelser som tecknas mellan SKR och MSB för användningen av de statliga medlen för krisberedskap (så kallade 2:4-medel) samt den länsövergripande överenskommelsen om krisberedskap (C-sam) som styr riktningen på arbetet.

Samverkansmässigt finns en väl utvecklad samverkansstruktur i Uppsala län (C-sam). Utvecklingsarbete sker i nära samarbete med de andra kommunerna i länet,

Region Uppsala, Länsstyrelsen, Mellersta militärregionen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, de i länet verksamma räddningstjänsterna och flera statliga myndigheter. Inom C-sam finns arbetsgrupper som hanterar exempelvis krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd, signalskydd, skydd mot olyckor, övning- och utbildning, med mera.

Arbetet på området behöver fortsatt att utvecklas. Bland annat har coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina belyst behovet av en väl utvecklad krisberedskap. Enköpings kommun har utvärderat samverkan som skedde inom kommunen under pandemin (KS2020/515) och liknande utvärderingar har skett hos Region Uppsala och Länsstyrelsen. Utöver detta har exempelvis energisystemens sårbarheter och behovet av dricksvatten varit två fokusområden där förslag på utvecklad beredskap är i nära anstånde.

Sammantaget går det att konstatera att kommunen har ett väl etablerat arbete med att utveckla såväl krisberedskaps- som totalförsvarsförmågan. Att samhället utöver detta ser väldigt annorlunda ut än det gjorde i början på 90-talet innebär att det inte går att dra ett likhetstecken mellan det som fanns på plats på den tiden och det som behöver byggas idag. En rad SOU:er har under senaste åren fokuserat exempelvis på sjukvårdens förmåga, näringslivets roll och liknande delar där samhällsstruktureras förändring helt ställt om förutsättningarna under vilket totalförsvarsförmågan ska byggas upp.

Utifrån ovan text avslås yrkandet.

2. Den 24/2 2022 invaderade Ryssland Ukraina. Samma eftermiddag samlades förvaltningschefer, de kommunala bolagens verkställande direktörer samt räddningsförbundets chef för att tillsammans komma överens om en inriktning där kontinuitetsplaner för verksamheterna uppdateras. I det arbetet har beredskapsstrategerna på avdelningen för Trygghet- och säkerhet varit stöd och deadline för inrapportering av arbetet sattes till 2022-03-23.

Detta första steg har handlat om att sätta en uppdaterad bild av nuläget och behoven framåt. Det är också med utgångspunkt i dessa sammanställningar som det går att skapa en förmåga att utifrån kommunens helhet prioritera resurser för att lösa såväl beredskap som hantering när något har inträffat.

Utvecklingen sker till stor del inom ramen för våra samarbeten i Krissamverkan i Uppsala län (C-sam), inte minst arbetsgrupperna för planering av krigsorganisation, beredskapsplanering respektive säkerhetsskydd.

Eftersom arbetet med att bygga såväl krisberedskaps- som totalförsvarsförmåga bygger på att stärka vår befintliga organisation är det av stort vikt att utvecklingsarbetet taktar med organisationens utvecklingsförmåga. Olika delar av organisationen spelar också olika avgörande roll för totalförsvaret och krisberedskapen. Det innebär att vissa delar av organisationen redan idag är långt gångna i sin planering medan andra delar har tillåtits att anpassas i ett något långsammare tempo. Som helhet bör dock betonas att samtliga förvaltningars arbete har ökat på i tempo under de senaste åren.

Utifrån ovan text anses yrkandet besvarat.

3. Kommunens samhällsviktiga anläggningar ligger inte på allmän platsmark vilket innebär att fastighetsägare kan begränsa vilka individer som skall ha tillträde till dessa och vilka villkor som ska gälla för tillträdet.

Skyddslagen (2010:305) syftar till att ge förstärkt skydd mot sabotage, terroristbrott, spioneri och grovt rån. Om en anläggning ska klassas som skyddsobjekt bör det således bero på att klassningen ger grund till ett förstärkt skydd utöver det som kan uppnås som fastighetsägare.

Skyddsobjekt kan skyddas genom tillträdesförbud, förbud mot tillträde med obemannad farkost, utbildningsförbud, förbud mot att bada, dyka, ankra eller fiska.

För att en kommunal verksamhet ska klassas som skyddsobjekt ska detta utgå från verksamhetens skyddsvärde och den hotbild som finns mot verksamheten utifrån Sveriges försörjningsberedskap. Enligt 20 § Lag (2010:305) gäller ett beslut om skyddsobjekt för en viss tid, dock längst fem år om det inte är uppenbart att förhållanden som föranledde beslutet kommer bestå under längre tid.

Möjligheten att följa upp och bevaka utifrån det förstärkta skyddet som ges vid skyddsobjekt ligger på den som äger eller nyttjar skyddsobjektet enligt 22 § Lag (2010:305). Detta innebär att Enköpings kommun ska bekosta skyddsvakter som säkerställer det faktiska fysiska skyddet av objekten. Utan förstärkt bevakning innebär det att ett skyddsobjekt inte har annat än ett juridiskt stärkt skydd.

Vid höjd beredskap, eller under annan tid som regeringen beslutar om med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap får andra byggnader, anläggningar och områden än sådana som nämns i 4 och 5 §§ beslutas vara skyddsobjekt om de är av betydelse för totalförsvaret (6 § Lag 2010:305).

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka byggnader, anläggningar och områden som med stöd av första stycket får beslutas vara skyddsobjekt och vad som då särskilt ska gälla (Lag (2019:696). Beslut om skyddsobjekt får förordnas att gälla även om det inte har vunnit laga kraft (21 § Lag 2010:305).

Utifrån ovan genomgång bedöms en ansökan om skyddsobjektsstatus för vissa kommunala anläggningar inte medföra något praktiskt ökat skydd för kommunens samhällsviktiga verksamheter. I dagsläget finns inte någon tydlig hotbild utpekad mot kommunens verksamheter som har bäring på Sveriges försörjningsberedskap vilket är ett grundkrav för ansökan. Utöver det så skulle kommunen behöva anlita skyddsvakter för att ge ett reellt ökat skydd för anläggningarna vilket inte bedöms motiverat utifrån att någon specifik hotbild inte föreligger.

Om en tydlig hotbild skulle identifieras eller om omvärldsläget skulle förändras så att höjd beredskap råder i Sverige eller i närområdet finns möjlighet att regeringen utser viktiga kommunala verksamheters fastigheter till skyddsobjekt eller att kommunen skicka in ansökan och enligt 21 § ovan kan beslutet gälla även om det inte vunnit laga kraft.

Med hänvisning till beslutsförslagets omnämnande om bevakning med stöd av hemvärnet har en dialog förts med Försvarsmakten som meddelar att de har en bild av vilka objekt som hemvärnet kommer att skydda om behov uppstår. Vilka dessa objekt är kan däremot inte redogöras för i detta svar och det är inte heller en kommunal uppgift att styra försvarsmakten.

Utifrån ovan text avslås yrkandet.

4. Arbetet med krisberedskap utgår, i likhet med andra områden, från de uppdrag och den verksamhetsplanering som är satt i kommunen. Utifrån den plan för inriktning och samordning inför och vid allvarlig störning (KS2019/103) som beslutats av KS ska kommunstyrelsen hållas underrättad vid inträffade händelser och utgör i händelse av höjd beredskap inriktningsfunktion för kommunens ledning.

I det mer långsiktiga arbetet med att bygga upp en fungerande organisation och förmågor i kommunen följer arbetet med krisberedskap samma uppföljningscykler som andra verksamheter. Utöver uppföljning av själva verksamheten ingår exempelvis kommunstyrelsen i den utbildnings- och övningsplan som är en del av kommunens krisberedskapsplan (KS2018/492). Utifrån den planen, och det planeringsarbete som pågår på länsnivå kommer såväl kommunstyrelsens uppdrag i höjd beredskap som krisledningsnämndens uppdrag vid extraordinär

händelse att ingå i den utbildning som ledamöter får del av i början av nästa mandatperiod. Så var även fallet i början av den innevarande mandatperioden.

Som ett tillägg kan också betonas att krisberedskapen under mandatperioden återkommande varit en högst aktiv punkt på kommunstyrelsens- och arbetsutskottets möten. Detta har sin följd i den långdragna pandemin, under vilken själva hanteringen återkommande var ett tema på sammanträdena.

Utifrån ovan text avslås yrkandet.

5. Som ovan identifierats finns ett stort antal lagar och regler som styr arbetet med krisberedskap och totalförsvaret i Sverige. Bra redogörelser för det kommunala uppdraget vid höjd beredskap har tagits fram av bl.a. Göteborgs stad och Luleå kommun. En god grundtanke är att vi som kommun dels kommer att ha ansvar för att göra allt det som vi i dagsläget har ansvar för, men att vi utöver det kommer att få en del tillkommande uppgifter. Uppgifterna kan antingen vara helt nya, alltså uppgifter som kommunen inte alls arbetar med i fredstid (exempelvis arbete kopplat till ransonering) eller sådant arbete som innebär ett förändrat uppdrag (exempelvis förskola för barn där båda föräldrarna tjänstgör i det militära försvaret). Alla dessa tillkommande uppgifter får vi inte per automatik vid höjd beredskap utan vissa kräver att de aktivt aktiveras av regeringen.

Enköpings kommun är i dagsläget en drivande part i det länsövergripande nätverket för frågor kopplade till krigsorganisation som ryms inom nätverket C-sam. I det arbetet strävar vi att på ett så resurseffektivt sätt också identifiera och hitta vägar att möta förväntningarna på kommunorganisationer. Snarare än att alla 290 kommuner enskilt uttolkar förväntningarna, vilka är allt annat än tydliga, polar vi på det viset ihop resurserna. Arbetet med krigsorganisation, såväl förväntningar som tillskapandet av förmågor för att möta de förväntningarna, pågår i högsta grad. Det är ett arbete som kommer att behöva ta tid och resurser för att effektivt leda till förändring. Det kommer utifrån det också vara en viktig beståndsdel i den krisberedskapsplan som kommer att föreslås Kommunfullmäktige att besluta i inledningen av nästa mandatperiod.

Utifrån ovan beskrivning anses yrkandet anses det besvarat.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-03-24

Protokollsutdrag, kommunstyrelsen, 2022-03-22, § 75

Ledamotsinitiativ, Sverigedemokraterna, 2022-03-21

Kommunledningsförvaltningen
Marcus Wennerström
0171-62 61 18
marcus.wennerstrom@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Ledamotsinitiativ - Översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- Avslå yrkandet om att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera).
- Yrkandet om att denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas anses besvarat
- Avslå yrkandet om att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående.
- Avslå yrkandet om att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i KS, men i KF utifrån behov
- Yrkandet om att klarlägga vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken anses besvarat

Ärendet

Bakgrund

Vid Kommunstyrelsens sammanträde 2022-03-22 inkom Sverigedemokraterna med ett initiativärende om en översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig. I initiativet framställs fem yrkanden:

- 1) Att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den

- kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera)
- 2) Med hänsyn till läget i omvärlden denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas
 - 3) Att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående (skyddsobjektsbeslut och samverkan med bl a Hemvärnet om bevakning)
 - 4) Att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i KS, men i KF utifrån behov (här behöver sekretessbehovet analyseras först)
 - 5) Att klarlägga vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid Kommunledningsförvaltningen.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

1. ***Att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera)***

Säkerhetsläget i Sveriges närområde har försämrats successivt under senare år. För att möta det förändrade läget har arbetet för att återbygga totalförsvarsförmågan, inklusive det civila försvaret, intensifierats. Arbetet utgår från Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och tillhörande föreskrifter. Utöver detta utgör Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och de tillkommande lagarna vid skärpt och högsta beredskap viktig styrning i kommunens arbete.

Kommunstyrelsen har det sammanhållande uppdraget för kommunens krisberedskaps- och totalförsvarsarbete men utifrån den så kallade ansvarsprincipen har varje verksamhetsutövare ansvar för att förbereda sina verksamheter. Det innebär i praktiken att det är oerhört viktigt att verksamheterna är delaktiga i framtagandet av planerna.

Varje mandatperiod antar kommunfullmäktige en krisberedskapsplan (gällande är KS2018/492) som utgår från en risk- och sårbarhetsanalys och inriktar

kommunens arbete för den kommande mandatperioden. Det är med utgångspunkt i den planen, tillsammans med de överenskommelser som tecknas mellan SKR och MSB för användningen av de statliga medlen för krisberedskap (så kallade 2:4-medel) samt den länsövergripande överenskommelsen om krisberedskap (C-sam) som styr riktningen på arbetet.

Samverkansmässigt finns en väl utvecklad samverkansstruktur i Uppsala län (C-sam). Utvecklingsarbete sker i nära samarbete med de andra kommunerna i länet, Region Uppsala, Länsstyrelsen, Mellersta militärregionen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, de i länet verksamma räddningstjänsterna och flera statliga myndigheter. Inom C-sam finns arbetsgrupper som hanterar exempelvis krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd, signalskydd, skydd mot olyckor, övning- och utbildning, med mera.

Arbetet på området behöver fortsatt att utvecklas. Bland annat har coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina belyst behovet av en väl utvecklad krisberedskap. Enköpings kommun har utvärderat samverkan som skedde inom kommunen under pandemin (KS2020/515) och liknande utvärderingar har skett hos Region Uppsala och Länsstyrelsen. Utöver detta har exempelvis energisystemens sårbarheter och behovet av dricksvatten varit två fokusområden där förslag på utvecklad beredskap är i nära anstånde.

Sammantaget går det att konstatera att kommunen har ett väl etablerat arbete med att utveckla såväl krisberedskaps- som totalförsvarsförmågan. Att samhället utöver detta ser väldigt annorlunda ut än det gjorde i början på 90-talet innebär att det inte går att dra ett likhetstecken mellan det som fanns på plats på den tiden och det som behöver byggas idag. En rad SOU:er har under senaste åren fokuserat exempelvis på sjukvårdens förmåga, näringslivets roll och liknande delar där samhällsstrukturernas förändring helt ställt om förutsättningarna under vilket totalförsvarsförmågan ska byggas upp.

Utifrån ovan text avslås yrkandet.

2. Med hänsyn till läget i omvärlden denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas

Den 24/2 2022 invaderade Ryssland Ukraina. Samma eftermiddag samlades förvaltningschefer, de kommunala bolagens verkställande direktörer samt räddningsförbundets chef för att tillsammans komma överens om en inriktning där kontinuitetsplaner för verksamheterna uppdateras. I det arbetet har

beredskapsstrategerna på avdelningen för Trygghet- och säkerhet varit stöd och deadline för inrapportering av arbetet sattes till 2022-03-23.

Detta första steg har handlat om att sätta en uppdaterad bild av nuläget och behoven framåt. Det är också med utgångspunkt i dessa sammanställningar som det går att skapa en förmåga att utifrån kommunens helhet prioritera resurser för att lösa såväl beredskap som hantering när något har inträffat.

Utvecklingen sker till stor del inom ramen för våra samarbeten i Krissamverkan i Uppsala län (C-sam), inte minst arbetsgrupperna för planering av krigsorganisation, beredskapsplanering respektive säkerhetsskydd.

Eftersom arbetet med att bygga såväl krisberedskaps- som totalförsvarsförmåga bygger på att stärka vår befintliga organisation är det av stort vikt att utvecklingsarbetet taktar med organisationens utvecklingsförmåga. Olika delar av organisationen spelar också olika avgörande roll för totalförsvaret och krisberedskapen. Det innebär att vissa delar av organisationen redan idag är långt gångna i sin planering medan andra delar har tillåtits att anpassas i ett något långsammare tempo. Som helhet bör dock betonas att samtliga förvaltningars arbete har ökat på i tempo under de senaste åren.

Utifrån ovan text anses yrkandet besvarat

3. Att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående (skyddsobjektsbeslut och samverkan med bl a Hemvärnet om bevakning)

Kommunens samhällsviktiga anläggningar ligger inte på allmän platsmark vilket innebär att fastighetsägare kan begränsa vilka individer som skall ha tillträde till dessa och vilka villkor som ska gälla för tillträdet.

Skyddslagen (2010:305) syftar till att ge förstärkt skydd mot sabotage, terroristbrott, spioneri och grovt rån. Om en anläggning ska klassas som skyddsobjekt bör det således bero på att klassningen ger grund till ett förstärkt skydd utöver det som kan uppnås som fastighetsägare.

Skyddsobjekt kan skyddas genom tillträdesförbud, förbud mot tillträde med obemannad farkost, utbildningsförbud, förbud mot att bada, dyka, ankra eller fiska.

För att en kommunal verksamhet ska klassas som skyddsobjekt ska detta utgå från verksamhetens skyddsvärde och den hotbild som finns mot verksamheten utifrån Sveriges försörjningsberedskap. Enligt 20 § Lag (2010:305) gäller ett beslut om skyddsobjekt för en viss tid, dock längst fem år om det inte är uppenbart att förhållanden som föranledde beslutet kommer bestå under längre tid.

Möjligheten att följa upp och bevaka utifrån det förstärkta skyddet som ges vid skyddsobjekt ligger på den som äger eller nyttjar skyddsobjektet enligt 22 § Lag (2010:305). Detta innebär att Enköpings kommun ska bekosta skyddsvakter som säkerställer det faktiska fysiska skyddet av objekten. Utan förstärkt bevakning innebär det att ett skyddsobjekt inte har annat än ett juridiskt stärkt skydd.

Vid höjd beredskap, eller under annan tid som regeringen beslutar om med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap får andra byggnader, anläggningar och områden än sådana som nämns i 4 och 5 §§ beslutas vara skyddsobjekt om de är av betydelse för totalförsvaret (6 § Lag 2010:305).

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka byggnader, anläggningar och områden som med stöd av första stycket får beslutas vara skyddsobjekt och vad som då särskilt ska gälla (Lag (2019:696). Beslut om skyddsobjekt får förordnas att gälla även om det inte har vunnit laga kraft (21 § Lag 2010:305).

Utifrån ovan genomgång bedöms en ansökan om skyddsobjektsstatus för vissa kommunala anläggningar inte medföra något praktiskt ökat skydd för kommunens samhällsviktiga verksamheter. I dagsläget finns inte någon tydlig hotbild utpekad mot kommunens verksamheter som har bäring på Sveriges försörjningsberedskap vilket är ett grundkrav för ansökan. Utöver det så skulle kommunen behöva anlita skyddsvakter för att ge ett reellt ökat skydd för anläggningarna vilket inte bedöms motiverat utifrån att någon specifik hotbild inte föreligger.

Om en tydlig hotbild skulle identifieras eller om omvärldsläget skulle förändras så att höjd beredskap råder i Sverige eller i närområdet finns möjlighet att regeringen utser viktiga kommunala verksamheters fastigheter till skyddsobjekt eller att kommunen skicka in ansökan och enligt 21 § ovan kan beslutet gälla även om det inte vunnit laga kraft.

Med hänvisning till beslutsförslagets omnämnande om bevakning med stöd av hemvärdet har en dialog förts med Försvarsmakten som meddelar att de har en bild av vilka objekt som hemvärdet kommer att skydda om behov uppstår.

Vilka dessa objekt är kan däremot inte redogöras för i detta svar och det är inte heller en kommunal uppgift att styra försvarsmakten.

Utifrån ovan text avslås yrkandet

4. Att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i KS, men i KF utifrån behov (här behöver sekretessbehovet analyseras först)

Arbetet med krisberedskap utgår, i likhet med andra områden, från de uppdrag och den verksamhetsplanering som är satt i kommunen. Utifrån den plan för inriktning och samordning inför och vid allvarlig störning (KS2019/103) som beslutats av KS ska kommunstyrelsen hållas underrättad vid inträffade händelser och utgör i händelse av höjd beredskap inriktningsfunktion för kommunens ledning.

I det mer långsiktiga arbetet med att bygga upp en fungerande organisation och förmågor i kommunen följer arbetet med krisberedskap samma uppföljningscykler som andra verksamheter. Utöver uppföljning av själva verksamheten ingår exempelvis kommunstyrelsen i den utbildnings- och övningsplan som är en del av kommunens krisberedskapsplan (KS2018/492). Utifrån den planen, och det planeringsarbete som pågår på länsnivå kommer såväl kommunstyrelsens uppdrag i höjd beredskap som krisledningsnämndens uppdrag vid extraordinär händelse att ingå i den utbildning som ledamöter får del av i början av nästa mandatperiod. Så var även fallet i början av den innevarande mandatperioden.

Som ett tillägg kan också betonas att krisberedskapen under mandatperioden återkommande varit en högst aktiv punkt på kommunstyrelsens- och arbetsutskottets möten. Detta har sin följd i den långdragna pandemin, under vilken själva hanteringen återkommande var ett tema på sammanträdena.

Utifrån ovan text avslås yrkandet.

5. Att klargöra vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken

Som ovan identifierats finns ett stort antal lagar och regler som styr arbetet med krisberedskap och totalförsvar i Sverige. Bra redogörelser för det kommunala uppdraget vid höjd beredskap har tagits fram av bl.a. Göteborgs

stad och Luleå kommun. En god grundtanke är att vi som kommun dels kommer att ha ansvar för att göra allt det som vi i dagsläget har ansvar för, men att vi utöver det kommer att få en del tillkommande uppgifter. Uppgifterna kan antingen vara helt nya, alltså uppgifter som kommunen inte alls arbetar med i fredstid (exempelvis arbete kopplat till ransonering) eller sådant arbete som innebär ett förändrat uppdrag (exempelvis förskola för barn där båda föräldrarna tjänstgör i det militära försvaret). Alla dessa tillkommande uppgifter får vi inte per automatik vid höjd beredskap utan vissa kräver att de aktivt aktiveras av regeringen.

Enköpings kommun är i dagsläget en drivande part i det länsövergripande nätverket för frågor kopplade till krigsorganisation som ryms inom nätverket C-sam. I det arbetet strävar vi att på ett så resurseffektivt sätt också identifiera och hitta vägar att möta förväntningarna på kommunorganisationer. Snarare än att alla 290 kommuner enskilt uttolkar förväntningarna, vilka är allt annat än tydliga, polar vi på det viset ihop resurserna.

Arbetet med krigsorganisation, såväl förväntningar som tillskapandet av förmågor för att möta de förväntningarna, pågår i högsta grad. Det är ett arbete som kommer att behöva ta tid och resurser för att effektivt leda till förändring. Det kommer utifrån det också vara en viktig beståndsdel i den krisberedskapsplan som kommer att föreslås Kommunfullmäktige att besluta i inledningen av nästa mandatperiod.

Utifrån ovan beskrivning anses yrkandet anses det besvarat

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet får inte några ekonomiska konsekvenser för kommunen

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Ärendet får inte några direkta sociala eller miljömässiga konsekvenser för kommunen

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-03-24

Protokollsutdrag, kommunstyrelsen, 2022-03-22, § 75

Ledamotsinitiativ, Sverigedemokraterna, 2022-03-21

Hannu Högberg
T.f. Kommundirektör
Enköpings kommun

Marcus Wennerström
Trygghets- och säkerhetschef
Enköpings kommun

ENKÖPINGS
KOMMUN

8 (8)

Beslutet skickas till:
Sverigedemokraterna, för kännedom

Paragraf 75

Ärendenummer KS2022/268

Ledamotsinitiativ - Översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen skickar ledamotsinitiativet för beredning till kommunledningsförvaltningen.

Sammanfattning

Anders Lindén (SD) har inkommit med följande ledamotsinitiativ:

Sedan slutet av 90-talet har vår försvarsförmåga konstant reducerats till följd av återkommande besparingar inom försvarssektorn. Även det civila försvaret har drabbats hårt och det som byggts upp under en period av närmare 50 år i form av civil beredskapsplanering, beredskapslager, ledningsövningar, skyddsrum och evakueringsplanläggning har i princip återgått till samma nivå som 1939. För civilförsvarets del så har funktionen Civilbefälhavare Mitt (som samordnade genom direktiv och genom att tilldela resurser) ersatts med olika myndigheter, med oklara mandat, som skall i stället förutsättas samordna genom "samverkan (utan egna resurser)", till exempel MSB med flera.

Det finns många områden som uppvisar allvarliga brister och helt eller delvis saknar såväl nationell, regional som kommunal planering:

- Gemensam ledning och ledningsplats för kommunens kritiska samhällsfunktioner (kommunledning, polis, militär, kraft- och energiförsörjning, sjukvård, vård och omsorg med mera).
- Hur kommunal ledning skall utföras vid höjd beredskap (24/7) och oförutsett frånfall av ordinarie personal och hur personalförsörjning till kommunledningens funktioner skall säkerställas ur ett uthållighetsperspektiv (veckor – månader).
- Kommunal samordning vid evakuering eller mottagande av stora mängder flyktingar.
- Bevakning och skydd av samhällsviktiga anläggningar och funktioner (bland annat förefaller inte ENA Energi vara ett förberett skyddsobjekt).
- Beredskap för reservlager av kritiska materielgrupper och materialslag (mediciner, brännskedeförband, driv- och smörjmedel, reservdelar till kritiska fordon med mera).

Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- Att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera).
- Med hänsyn till läget i omvärlden denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas.
- Att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående

Beslutsunderlag

Ledamotsinitiativ, Anders Lindén (SD), 2022

Ledamotsinitiativ Översyn av kommunal ledning vid kris, beredskap och krig

Sedan slutet av 90-talet har vår försvarsförmåga konstant reducerats till följd av återkommande besparingar inom försvarssektorn. Även det civila försvaret har drabbats hårt och det som byggts upp under en period av närmare 50 år i form av civil beredskapsplanering, beredskapslager, ledningsövningar, skyddsrum och evakueringsplanläggning har i princip återgått till samma nivå som 1939.

För civilförsvarets del så har funktionen Civilbefälhavare Mitt (som samordnade genom direktiv och genom att tilldela resurser) ersatts med olika myndigheter, med oklara mandat, som skall i stället förutsätts samordna genom ”samverkan (utan egna resurser)”, t ex MSB med flera.

Det finns många områden som uppvisar allvarliga brister och helt eller delvis saknar såväl nationell, regional som kommunal planering:

- Gemensam ledning och ledningsplats för kommunens kritiska samhällsfunktioner (kommunledning, polis, militär, kraft- och energiförsörjning, sjukvård, vård och omsorg med mera)
- Hur kommunal ledning skall utföras vid höjd beredskap (24/7) och oförutsett frånfall av ordinarie personal och hur personalförsörjning till kommunledningens funktioner skall säkerställas ur ett uthållighetsperspektiv (veckor – månader)
- Kommunal samordning vid evakuering eller mottagande av stora mängder flyktingar
- Bevakning och skydd av samhällsviktiga anläggningar och funktioner (bl a förefaller inte ENA Energi vara ett förberett skyddsobjekt)
- Beredskap för reservlager av kritiska materielgrupper och materialslag (mediciner, brännskedeförband, driv- och smörjmedel, reservdelar till kritiska fordon med mera)

Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- Att kommunen snarast inrättar en oberoende analysgrupp med erfarenheter från tidigare Totalförsvarsplanering för att stödja den kommunala säkerhetsfunktionen med att skyndsamt ta fram ett utkast till kommunal kris, beredskaps – och krigsplanering, i samverkan med berörda verksamheter (polis, militär med flera)
- Med hänsyn till läget i omvärlden denna planering genomförs skyndsamt och att resultatet får ses som ett första steg som efterhand behöver kompletteras och ytterligare utvecklas
- Att åtgärder för att säkerställa skydd av samhällsviktiga anläggningar vidtas omgående (skyddsobjektsbeslut och samverkan med bl a Hemvärnet om bevakning)
- Att gruppens resultat och slutsatser tills vidare redovisas månadsvis i KS, men i KF utifrån behov (här behöver sekretessbehovet analyseras först)
- Att klargöra vilka juridiska regler som upphör respektive träder i kraft vid olika former av beredskapshöjningar och vad dessa innebär i praktiken

Enköping 2022-03-14

Anders Lindén (SD)
Gruppledare

Lars Wistedt (SD)
Ersättare